

באירופא. סך כל נדבותיו עולה למעשה מכל נכסיו, כי הוא נדבן גדול ועוסק בכל צרכי צבור, וסכומים גדולים יוציא לצדקה ולכל דבר טיב. בני המשפחה התחתנו עם בני משפחות אדלר, אופנהיים, ווערטהיים. פער, גינצבורג, גיינער, גלגוי, מאנהיים והאנטי (אצרי).

מהר"ן יפה. ש"ח להרב מ' נחום יפה מהוראדנא (יילנא... 2°).

מהרש"א הד"ר [שמואל אליעזר ב"ר יהודה הלוי] אידלש מפרש

התלמוד בירושלמי ונחשב כאחד הענקים בין מפרשי התלמוד. הוא חבר חירוש הלכות על רוב התלמוד שבו מראה בפרט דברי התוספות, ולאירו חלכו כל מעיני הגמרא והתוספות ושמעתייה לפום רבנן ותלמידיהן ובפרט בגלילות אשכנז והמערב לא זו מחברו וכל עסקם בו. גם חבר חירוש אנדרות וממנו יקראו הדרשנים ובעלי המפרשים הרביקיהו ליסוד דרושיהם, גם אני שמעתי שיש לו שו"ת (לשון שה"צ). חידושי אנדרות שלו אשר האירו נתיב חדש על כל האגרות שבתלמוד ואף על האגרות שלא נמצאו בעין יעקב נדפסו ב"ח בפפד"ס חס"ב 2° ונדפסו גם בספר עין יעקב. גם באו הרבה חי' והגהות על חירוש הלכות כמו תפארת שמואל לה"ר אהרן שמואל קיירינובר. (מהרש"ק) קצת השנות על המהרש"א (ספד"ס חנ"ו), הוראת שעה באור ותירוצים על כל קושיות המהרש"א שהניח בלשון ויש ליישב" (ברלין תקכ"ה) ועוד ועוד. —

הגאון המופלא הזה אשר שמעו יצא ממורח שמש עד סבאו נולד בעיר קראקא לערך שנת שכ"ה (1565) לאביו הגאון ר' יהודה הלוי ז"ל, מיוצאי חלציו של רבינו עקיבא כהן ונשיא מאובן [ר' יהודה זה אביו של המהרש"א והגאון ר' שמואל ז"ל אביהם] (הוא אחים) (בחידושי הלכות לסוכה ל"ח מביא הנהגה בתוספות מאביו ז"ל) ולאמו מרת גיטל ממשפחת הגאון ר' יהודה ליואי הזקן מפרגא, והמהרש"א היה חתן הגמ"ס משה ליפשיץ הרב מכריסק ונימו של דו"ט משה אשכנזי בעל זכרון משה (ועל מזכרת לנ"א צד 43 בהערה שם); ונקרא אידלש על שם חמותו הנכירה מרת אידל היתה עשירה גדולה בפונדא, ומראש מקדם נרג המהרש"א ושיבתו הרמה בק"ק פוזנא כל ימי חייה של חמותו הנכירה אשר

החזיקה אותו ואת כל בני חישיבה מכספה בערך כמו עשרים שנה משנת שס"ה עד שנת שס"ה וזכתה שקוראים את המהרש"א על שמה ר' שמואל אידלש ולפעמים חתם עצמו על שמה. על התקנה שנעשה בעיר לזכרון בשנת ש"ן (1580) שהתאספו ראשי מנהגי הועד דר' ארצות פולין לחוק את התקנה שנעשה בשנת שס"ז בעיר לובלין ביריד גראמניץ שלא ישתדל שום רב בישראל להשיג את הרבנות ע"י ממון חתם עצמו המהרש"א "הק' שמואל אידלש ב"מ יהודה הלוי". ואחר שמתה חמותו פסקה הישיבה ונסע משם לעיר חלמא שנתקבל שם לאב"ד ור"ם בשנת שס"ה. מעיר חלמא נקרא מראש עדה לובלין המעמירה להיות להם אב"ד ור"ם בשנת שע"ה. שם בא בהמכסה על ס' יש נוחלין מהגאון ר' אברהם שעפטיל סג"ל הורוויץ אבי הגאון השליח ז"ל ותלמיד רבינו הרמ"א שנדפס בפראג שע"ה ע"י הרב הגאון מהר"ר יעקב סג"ל הורוויץ בהסכמת הנאנים בעל עוללות אפרים והגאון ר' פייכש מקראקא (רבו של הב"ח) והגאון בעל הסמ"ע יאחזיו בא הגאון המהרש"א בהסכמתו וחתם, נאם שמואל אליעזר בן מו"ה יורא הלוי וללה"ה אב"ד ור"ם דק"ק לובלין ומעיר לובלין נקרא לאב"ד במיקטין ולאחרונה נתקבל לאב"ד ור"ם באוסמרהא פלך וואהלין ושם נהל את ישיבתו הגדולה והרבה תלמידים באו לשמוע שעוריו ונפטר שם במוצ"ש ק"ד ימים לחדש כסלו בשנת שצ"ב (1631).

לפי מה שכחבו החכמים יורעי העתים עברו דברי ריבות בין הגאון מהר"ם מלובלין והגאון מהרש"א ולא היו איהבים זה לזה, אך נחקיים בהם את וחב בסופה ונעש אוהבים זה לזה והגאון מהר"ם מלובלין חלק כבוד גדול וחבה יתירה להמהרש"א כמו שנמצא בתשובות מהר"ם מלובלין שאלה קכ"ז שכתב הגאון מהר"ם להגאון מהרש"א לדו"ו ליה כבר בתיו שלום הוא אהובי מחותני האלוף המרוסם פ"ה נ"י ר"ג ור"ם מהר"ר שמואל סג"ל יצ"ו, ובסוף התשובה כותב... ומה שעבר עבר ועל כל פשעים חכמה אהבה עד את וחב בסופה כה דברי המרדך מחותנך ואיש בריתך. המהרש"א ז"ל היה מבני בניו של רבינו יתודה חסיד ז"ל בעל ספר חסידים כמ"ש הגאון ה"ר אריה ליב באלחבר אב"ד רואסלב בספרו שם אריה (חיו"ד סי' כ"ו) וז"ל: ושמעתי

אנדות מהרש"א נאספו ע"י ה"ר צבי הירש ב"ר סאיר הכהן סק"ק ויטל ונרפס בעיר הענא שנת תע"ו.

ה מהרש"א דל אחב את הפלפול ההגיוני ושנא את הפלפולים החפלים וכתב בחא"ג לב"ס פ"ה ד'וראי דגם בני א"י דיו מקשין ומפרקין אהרדי וכו', שהיו טעניין ומתקנין כל דבר על בוריו והשמיעה יצאה לאור ע"י פלפולים וכו', מסא"כ בני בכל דאפשר שהיו מפלפלים דונמת "חילוקים" שכדור הזה וכו', בפלפול של הכל וכו', וכ"א מכין לרחות דברי חברו וכו', פלפול כזה מטריד את האדם מן האמת, ואין מניע לתכליתו המבוקש. המהרש"א לא חש לפרש לפעמים את דברי חז"ל בדרך בקרת. למשל, על רב פפא [על אמרו: האי מאן דאפשר למישתי שיכרא ושתי חמרא עובר על כל תשחית — שבת ק"ס] הוא אומר, ולא היא דרב פפא לטובת עצמו אמר בן, שהוא היה עושה שכר. לפעמים מוציא אנדות חז"ל מפשוטן ומפרשם בדרך רמז אויאר שכחון נראה להם כן. ע"ד החסיד שלן בבית הקברות (ברכות י"ח:ז) וועירי ושמואל (שם) אומר שכחון נראה להם כן, וכן מפרש בדרך רמז את האגדה ע"ד ריב"ז ור' אלעזר בן ערך שירדה להם אש מן השמים (חגיגה י"ד:), וספור היכוח של ר"א וחבריו אצל חנור של עכנאי (כ"ט ג"ט:ז) והאגדה שקם רבה ושחטית לר' זירא בסעודת פורים (מגלה ז'): מכאן דכפ"יה לשתות יותר מדי בנרונ". אך לפעמים הוא מחזיק בלשון הכתיב ומפרש את האגדה כמו שהיא. על אנדת הלוייה הוא אומר: "ודאי כי יש לנו להאמין בכל הדברים האלה בפשטן וכו', ואין הרברים יוצאין ממשמעון" (כ"ב ע"ד). כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז שפתוחיו דוכבות בקבר (יבמות צ"ג). בכורות ל"א:ז) יפרש כפשוטה. כי השפתים מרחשות בקבר ע"י הכח המעורר. ויש שהוא מפרש איוו אנדה בדרך מחקר, על המאמר "חבלין יש לנו ושבת שמו" (שבת קי"ט). אומר: "אותו חבלין היה שמו שבת, והוא מין ירק אשר שמו כן" [ע' מעשרות פ"ד מ"ה השבת מתעשר זרע וירק וזירין ופי' הכרמנורה "השבת כך שמה בערבי" והוא מין זרע שנחנים שם לבושם במאכל וכן הוא כל ערבית]: על "הריני נזיר אם לא אנלה משפחית" (קרושין ע"א). אומר: "שיתרחק מבני האדם כהאסיים שלא לגלות

מהרב המנוח הירש מ"ה מרדכי מרגליות אבר"ק מסנאב שהיה לו בקבלה מאבותיו אשר בזמן הרב המהרש"א באסיפת נדלי הדור שהיו בעת הזאת ובתוכם היה הגאון מהרש"א ז"ל דברו על אדות צוואת רי"ח ועמד הגאון מהרש"א על רגליו ואמר אני מבני בניו ובצוואה הג"ל כתוב שלא ירא אש את בנו לא יהודה ולא שמואל ואני זה שמי שמואל ושם אבי יהודה. בהקדמת ס' חידושי הלכות לחנאן ר' יואל ב"ר משה נר נכד הט"ו והב"ח כתב וז"ל: וכפרט דברי המאור הגדול מאור הגולה ומאור עינינו בהלכה מרא דשם עתא ה"ה הגאון מהרש"א אשר ברק כל חורין וסדקין וירד לעומק וצלל במים אדירים והעלה מרגנירא דלית ביה שימי ולא הניח כל סדק ובדק אשר לא תיקן וכל דבריו מיוסדים על אדני השכל ויסודות חזקים וכל הרוחות שבעולם לא יניענו ולא יזינו ממקומו ואיך יערב לבי לגשת לסתור או לחלוק בשום דבר מדבריו וכל החולק עליו כחולק על השכינה". בצוואת הג"מ יונה לאנדסופר (סי' י"ח) כתב: ויעמוד ג"כ בדקדוק רב על פי' הגאון מהרש"א, ופירושו לבד יוכל להאיר עיני האדם בתורה כ"ז שהוא מאריך לעמוד על עומק הלכה כי דבריו הם בקצור מופלג ובעומק לאמתיות. לשוננו עט סופר מהיר ודוח אלהים דגד בו כי מכלערי השנת רה"ק א"א שיעשה אדם ספר בדומה לזה".

הגאון מהרש"א הדפיס את כל ספריו בחייו. חי' הלכות ע"ס ביצה יבמות נדפס בכרך קמן בבסיליאה. חי' הלכות ח"א נדפס בלובלין שע"ב והונה ע"י אחיו של מהרש"א הר"ר שאול שמעון בן מהר"ר יהודה הלוי ז"ל. חה"ל ח"ב לובלין שפ"א. חא"ג ח"א לובלין שפ"ו ובסיום הספר כתוב: מליקו לה כל הידושי אנדות הש"ס ביום ג' י"ו סיון שפ"ו לפ"ק הונה בעיון רב וגמרין ע"י האלוף היקר כמוהר"ר שאול שמעון בן מהר"ר יהודה סנ"ל זצ"ל דיין דק"ק לובלין יצ"ו ואחיו של הגאון המחבר זה הספר יצ"ו זכותו יעמוד לנו ולכל ישראל כ"ד אמן. חא"ג ח"ב קראקא שצ"א והמהרש"א ז"ל חתם עצמו לפרט ש"מואל א"לעזר ב"ן א"ב מ"והרר יורא זכורנו ל"ברכה (שצ"א). שנים הרבה אחר פטירתו נדפסו חידושי מהרש"א על פירש"י מחמשה ח"ת והשנות על המזרחי שנמצאו מפורים בספרי חידושי הלכות וחידושי

רבתם. את האגדה מר' שנכנסו לפרדס
הוא מפרש כהרמב"ם (מו"נ ח"א פל"ב)
בחא"נ הוריות י' אומר: "וכמו שהסלת
אינה רק הקדמה. ללחם כך חכמות אחרות
כמו חכמת התכונה וחכמת המספר ותשבורת
הן הקדמה לתורתנו", וכן יאמר הגר"א ז"ל
כי כפי מה שיחמר לאדם ידיעות משאר
החכמות, לעסת זה יחסר לו מאה ידות
בחכמת התורה, כי התורה והחכמה נצמרים
יחד וכו' (ע' הקדמת ס' אקלירוס להר"ר
ברוך שיק משקלאב תלמיד הגר"א ז"ל).
זוא חבר את התורה עם דרך ארץ והיה
אומר דגם אם עסק בתורה צריך לאומציות
ולא יסמוך על הגם (קדושין ל'). הוא
מאמין בגלגול נשמות ואומר: "שנפש אדם
שלא זכה בחייו ניתנה ג"פ בגוף אחרים
אולי יורכך הנשמה", [ולא כן דעת חנאון
ר' סעדיה ע' ס' האמונות והדעות לדס"ג
פ"ו]. וכן יאמר, שיש רשעים שגם נשמתן
ורוחן נתהפך לבהמה ע"י גלגול (ח"א שבת
קצ"ב, מו"ק פ"ו). והבין גם בחכמת הקבלה
(חגיגה י"ב, ב"ם פ"ו) ועסק בה הרכה
ובכ"ו הוא מתרעם על האנשים שברדו
שטכרים כל ימיהם בחכמת הקבלה גם
בילדותם אם החכמה היא חכמת הקבלה
אינה נוגעת במעשה המרכבה לא ידענא
למה לא הוזכרה ואת החכמה בשום מקום
כש"ס ומדרשים, ואם מנעת היא למעלה
ממעשה מרכבה יש להסתירה וכו' ויותר
ראוי להסתירה, ריש לאדם לחקור על
מציאותו מתוך הברואים שבעולם (חגיגה
פ' אין דורשין). הוא מסכים לרבינו בחיי
הספרדי שברברים התלויים באמונה אף
שירץ אותם בקבלה צריך כל אדם לחקור
אזחם במופת (חגיגה י"ג, חולץ נ"ו). במספר
העקרים נטה לדעת ר' יוסף אליבז בספר
העקרים שנכללו בשלש אלה: מציאות השם,
תורה מן השמים, ושכר ועונש (ח"א סוף
ר"ה). המהרש"א מפרש את סדר הבריאה
כי החומר הראשון אשר ממנו נתהו כל
הצורות נברא ביום ראשון ובמאמר ראשון
יש מאין וכו', אבל בימים האחרים לא
ותה הבריאה יש מאין (ח"א ר"ה ל"ב).
המהרש"א ז"ל היה בעל רוח נדיבה
ולב מוב ומטיב. ביתו היה פתוח לרוחה,
נתן לכל עני ודל עובר אורח מקום ללון
ולחם לאכול. ער המשקוף של פתח ביתו
היה חקוק באותיות בולטות הפסוק: בחוץ

לא ילין נר, דלתי לארה אפתח (איוב ל"א
ל"ב) (מזכרת לג"א צד 47).
המהר"ם מלובלין מכרך את דברי
המהרש"א ואמר עליו: "שלא מצא ידיו
ורגליו בבית המדרש ושגגה היא בידו", אך
באין כל ספק מתוך התלהבות של למד
התורה או מתוך האוריינות דקא מרתא
ליה יצאו הדברים האלה (לקוה"ד, אוצר"י,
כ"ז, מנחת יוחסין).

. וזה נוסח מצבתו: ה' ימים בחדש
כסלו, שנת שצ"ב לפ"ק נננו ונאסף איש
קדוש, חנא דמלכא פה, הוא נגר ובר
נגר, מופת הדור, הצניף המהור, רב
המופלג בחכמה בענוה וביראה, ושמו
יצא ממורה שמש עד מכואו, האיד כל
חכמי ישראל בחבורו הנודע שחידש
כפלפולו ובחריפותו [ובחריפותו] על גמרא,
פירוש רש"י ותוספות—הגאון נ"י פ"ה מו"ה
שמואל אליעזר, במורה"ר יהודא הלוי
וצללה"ה. ונתבקש בישיבה שר מעלה ומת
במיתת נשיקה ועלה השמיטה והיתה
מנוחתו כבוד בסוצאי מנוחה, ונאסף ביום
א', חמשה ימים לחודש כסלו, בשנת
שצ"ב, לפ"ק תנצב"ה.

בשנת תרי"א הקימו אבן חדשה על
קברו של המהרש"א ומלכר המצבה הג'ל
חקקו מצדה השני דוספה זו: "אבן פינה
הוכן והוקם מחדש ע"י החבורה קדישא דפת
קהילתנו, קהלה קדישא, יום א', וי"ז
תמו, שנת ת"ז ריש יו"ד אל", אות
תורה (*); לכבוד ולהפארת אלו פינוסורנו
ורבינו, רב הרבנים, גאון הנאנים, אוד
ישראל וקדושו, שמו הקדוש והמהור הלך
מסוף העולם ועד סופו, צדיק יסוד עולם
רבינו מהרש"א וצוקללה"ה.

ס' המוסר. הר"ר יהודה נ' כלץ. בולל
סודות על הדינים ועל
התפלות ועל חכמת הקבלה ב' פרקים עם
הנהגות ומפתח בסופו לנכדו הר"ר משה ב"ר
אלעזר נ' כלץ (קושטא רצ"ו, מנוכזה שי"ח,
קראקא שנת 4°).

מערדי ה'. הר"ר יחזקאל נגאר. באור על
קצת הלכות מהספ"ג וחוס'
הרא"ם ובאורי מהרא"ש ומהרש"ל על הל'
פסח ושופר ויו"כ מוכה ולולב מגלה וחמכה
ובסופו השמטיות מספרו שבת יהודה
(ליוורנ תקס"ח 2°—אוצה"ס). המחבר היה
מגדולי חכמי תונים, באמצע המאה

(*) ר"ת א', ו' חמח תרי"א, גם העיר אומצרהא היתה נקראת, אות תורה בדרך צחצח

הששית, וחבר ספרים הרבה יקרים ותכבדים
במינם : א) „ארצי יהודה“ מי על הספרי
(ליורנו תקס"ג), ב) „שבנות יהודה“ מי
על המכללת (שם תקס"א), ג) „אלמי
יהודה“ חרשי נס"ח על מס' שבועות (שם
תסנ"ד). „מעדי ה" על הל' מסחים וכר
להסמ"ג הג"ל, ה) „שמות יהודה“ על
מסכתות הקסמ"ה, ו) „חגי יהודה“ על הגי'
יר"ם להסמ"ג (מיוא תקנ"א), ז) „למדי
ה" ענינים שונים (ליורנו הקמ"ו -
כני"ף).

מז וקציעה ה). הר"ר יעקב
נישארל - בחליו הוסיפו לו שם ישראל
עמרין (יעב"ץ) בהר"ר צבי אשכנזי (בן
ר' יעקב אשכנזי מחילנא - אחד הרבנים
התלמודיים בעיר בודין - אובן, אשכנזי)
הידוע בשם „הכם צבי“ בן בתו של האמן
בעל שער אפרים (ר' אפרים ב"ר יעקב
בון מחילנא נולד שע"ו ותסס"ה תל"ח) -
באר חרשי דנים על מזר וב"א א"ח ב"ח
(אלמונא תקכ"א-כ"ח 2*) ומספריו נראו
שחבר על כל הד' ספרים.

הרב ר"ע נלד בשנת תנ"ו באלמונא
ושם נספר ביום א' דר"ח אייר שנת תסל"ו
בן ע"ח שנה בבית אביו באלמונא נהגל
עד היותו בן י"ג שנה ולמד אצל אביו
ההכם צבי.

בשנת תע"ה נסע אל עיר אונגאריש-
בראד במאדריץ ובא אל בית הרב אב"ד
ר' מרדכי ב"ר נפתלי הכהן אל בית
השיבה שלו, שם למד במנחה שאננה
ושם נקשרה נפש יעקב בנמש רחל בת
הרב הגר' בשנת תע"ז בקשר נשואין,
ובית חתנו זה ישב על התורה ועל
העבודה בשלח והיו שם שלש שנים
בתור מורה בבית ישיבת חתנו, אולם
מטעם הממשלה לא מצא מה מנחה כ'
זוה נגש ונענה משריה ושומריה, וישא
יעקב רנ"ו ללכת אמשמידמה, ובשנת
תס"ח העתיק מושבו לעיר עמרין ותכבדי
העיר קבלתו עליהם לאב"ד למרות רצינו,
כי מעורו לא היה חסין להשתמש בכתב
הרבנות וסגנלא בסומיה דרך הלצה : ברוך
אתה וכו' שלא עשני אב"ד. על משמרתו
זו בעמרין עמד כארבע שנים ומאז נודע
בשם הכני עמרין, אך לא ארכו לו שם ימי
לגותו והנספר ממשמרתו, כי לא מצא בה
לח וגם ממני מולתו אשר נברה עליו, ואז
העתיק מושבו לעיר מלודו אלמונא בשנת
תצ"ג ואחר איה שנים השיג רשיון מהב"ק

מדענעמארק לקנות לו שם בית לאחיות
ולדקים לו שם גם בית דמוס, ופרנסי העיר
נתנו לו הרשיון לקבוע לו חדר לתפלה
בצבור בביתו, כי היה חלש המון, ובמנחה
ושלח ישב שם כשבע שורה שנה
ופרנסתו היתה מצויה לו ברחוק, במשא
ומתנו באבנים טובות בעוד גדולי הספרים
אשר השתדלו להמציא לו ברכה בימים
ההם להציא לאור כמה וכמה מספריו אשר
עשה חלקם לכל דורשיהם חנם אין כסף,
אך על דבר אשר סנע בכבוד שולחני העיר
במאמרו בדברים שלא כהוגן „הנהגת דרך
ארץ ומשא ומתן“ נהסכו לו לאויבים כל
שולחני העיר העשירים ונפרו לו שגאה
בלב ותהי לו זאת למכשול ולמקש לימים
הבאים.

הרב ר"ע היה נאמן בית התלמוד
והשתלם בכל מקצעות הספרות הרבניות,
היה רב ופוסק, ויצא מעותותיו גם ללמוד
הכמה והקבלה ותורת הרקדוק ולשונות
רומית וולאנדית, והיו רודף באף את הבת
שבתי צבי כל הימים, הוא התנגד להכמת
הסילוסופיא ולא האמין כי הרמב"ם הוא
אשר כתב את ס' הסילוסופי מורה נבוכים
באשר : „חלילה להאמין, כי המצור
הגדול לאלהיו, אשר מרח ונע כ"כ בידעת
דקדוקי מצות בכל פרטיהם ותנאיהם שתהא
מבשלה כזאת (ס' מ"ג) תחת ידו, לתת
סתורן מה למינים וכו' ובכן יחליט שאיזה
מתפלסף כתב הספר „ורצה להחזק ותלה
עצמו באילן גדול“ ויהם אותו להרמב"ם,
ולכתב במסמכת שלו צד 3 ד' לבוב : „ע"כ
אמרתו בחס"ו כי כל האדם זקוקא בשם
הר"ם על יסוד ס' מר"ג, כחב, שאינו
המחבר הגדול בעל ספר ה"ד החזקה וכו',
אבל באמת לא כן הוא, כי מה שכתב הרב
יעבץ כותנו היתה רק ליישב דעת הגביר
בעקרי התורה ע"י מה שלמד מחכמת
הסילוסופיא, וכן נלה דעתו להדיא
במסמכת דף (כ"ד ?) ח"ל שם : „מחמת
הלחץ זה הרוחק אני אומר שהוא (המ"ג)
מעשה ידי סילוסוף“ וכו' ע"ש, אבל לא
שעלה על דעת הרב יעבץ באמת שס'
המודה אינו מעשה ידי הרמב"ם, דבר
שהכל מודים והכל יודעים, ועכ שה"ג סע"ג
אות מכ שכתב : „וראיתי להאמן כי
יעבץ במפרו עץ אבות דף ל' שהחליט
לומר ולא תברו הרמב"ם והאריך בזה וכו'
ואין גם אחד שאמר שהמודה אינו
הרמב"ם וגם אחריו מורים שהוא חברי

המצנים הגדולים האלה לקמור, ותהי איבת
עולם בין הגאונים האלה, כי יצא הקור
על האב"ד שיצאו מתחת ידו קמיעות
שונות ובהן רשומות שמות נוסים
לאמונת ש"צ שר"י. קמיע אחת הובאה אל
הרב יעבץ ויחר אמו על כותב הקמיע וכסיד
נפוח רוח אש חמתו, ומן העת ההיא נעשו
אויבים זה לזה, ואם אמנם הצטרף הרב
ר' יהונתן נגר קהל ועדה, ויקלל את אלה
אשר להם חלק בקמיע הזאת, לא העיר
מאומה לשכך חמת הר"ע, מרנסי העיר
עמדו על ימין האב"ד להצדיקו וחשבו
מוטות להרע ליעקב, ויפקידו שומרים
מסביב לביתו לכל יצא ויצא ולכל יבוא
אליו איש וכרד וגלמוד ישב בחרו ויהי
כלא בביתו ארבעה ירחים ואנשי העיר היו
לפלות, סוף דבר שלהבת הריב ואש
השנאה סבבו עדת אלמוגא, וקץ הרדי"ע
משבת בעיר הזאת ובמצ"ש פרשת בהר
ובחקתי לקח עמו החון והשוחם (אשה)
מסללו האב"ד מלאכול משחימתו, יען כי
נאמן היה לבית יעקב עם הגער משרתו,
וימלט על נפשו וגם אנשי חיל לקח עמו
מן ידיקתו שותאיו, רעיו ואחביו נסעו עמו
לשרתו ולדותו איזו פרסאות, אך מפני גשם
שומף בועם ורעם אחוזו קור נורא ויחלה
בחלי כבד, ובכ"ז לא שם יעקב לבו
למולתו העזה, וילך למסעיו עד באו לארץ
האלאגד ומשם בא לאמרסמוסה ומשם
לעיר נדרדן, שם מצא אגיה עם חברת
אנשים חשובים מאמשטרדם הבאים
לקבלתו בכבוד ויסע עמם אמשטרדמה
בבואו שמה חרדו כל אנשי העיר לקראתו
בשמחה ויבא אל הרב ר' אגיה לבי בעל
אחוזו אב"ד לעדת אשכנזים שם ושמה
הרגיע מעט מתלאות הדרך ומחליו הקשה.
ואש המריבה נשקה ביעקב מחרש
וכשמע שונאיו כי ברח יעקב וימרו
לכתוב כתבי פלסטר ולשלוח אגרות שונות
לדבר עליו פרה, ותהי מהומה ומבוכה
נוראה בין אנשי עדת אמשטרדם, אלה
ממלדים ואלה מקלדים, וע"פ עצת נימו
ר' ארי' הגוהר הוציא אגרת מתוחה, אגרת
ש"ס, האגרת נשלחה לרבני די ארצות
הנרדע למו תמצית הריב, וכי לו המשפט,
וכהם משנאיו לרפוחו מנחה ידחכחו.
באמשטרדם מצא אהבים רבים ורא מנחה
כי טוב לו סה, או כתב לאשתו וב"ב כי
יבוא אליו הגה, אך אשתו לא יכלה למלא
מצותו יען כי היא הקריבה משמחה

(ועי אזה"ח צד 546), אבל במספרותו צד
68 כתב שנית: "לכן אחת אמרתי בעליית
המבע לבית מרות שלנו שלא אוכל
להאמין שהר"ם חבר ס' מורה נבוכים,
אשר הלך חשכים וכו', אשר לסי דבריו
אלה נראה כמותר דברי עצמו, גם
מגוללות הרבים אשר דבר שם הרב יעבץ
נגד המ"ג נראה שחשב באמת ולא
מחמת הלחץ, כי המורה נבוכים איננו יליד
הרמב"ם ע"ש.

רדי"ע היה ספרא רבא, ועמו תרב חרה
ע"ס סלגנו. החד, וכשהיה עוד רך בשנים
הרעיש את העולם בבקאותיו ובתיפותו,
והרבה לכתוב ולחבר ספרים רבים. בדבריו
היה תמיד פיו ולבו שוים, דבר ועשה
כאשר בלבו – באותה השעה, אך דעות
קבועות לא היו לו, הוא אהב את האמת,
סאמן לדעותיו וחבר תמיד בלשונו את
האמת אשר בלבו, הוא לא יכול להתגייס
לא לדבר דברים הגשמים לכאן ולכאן, לא
נשא מנים לאיש קנאי בן קנאי ועוד במדה
נדולה יותר מאביו וכי על כן, עס"י מינו
זה ומדת הקפדנות שהיתה בו, לא היה
צוכשר להיות אדוב לרבים ואהביה היו
מעטים.

בקש יעקב לישב בשלח קמין עליו
וחנו של צבי, כי מת בנו היקר צבי
הגמרא ע"ש אביו בדמי ימיו בן שבע שנים.
ואשתו אשת נעורים קמסה המות, צרתו
נעקה עד נפשו ומרוב יגו חלה בחלי כבד,
ובשנת תק"ג הכביד עליו חליו והרופאים
אמרו נאש אך ברוב חסד ה' שב ורפא
לו, ואו בא בבית עם אשה אדחת מרת
בתיה צביה בת ר' אפרים אחיו, ואו חבר
סדר חסדה שלו עם פירשו ומצא חנו
בעיני גדולי עולם וכאשר יעידו וינידו
המכמת גיטו הרב ר' ארי' לבי אבד"ק אמ"ד
והסכמת הרב ר' יחזקאל אבד"ק אה"ו.

בשנת תק"ט (1749) לא היה רב
ומורה בעיר אלמוגא, כי הרב ר' יחזקאל
הג' נפטר ומנהיגי העיר חלו את מני הרדי"ע
למלא מקום הרב ולא הפך לקבל משרה זו
ותבר הרב ר' יהונתן אייבשיץ אבד"ק מיין
וכבוד גדול נעשה לו בבואו שמה, גם הרב
יעבץ כבודו, ובדרשו בפעם הראשונה
בברכ"נ שם נתן לו ידו אתי הדרשה לאות
אגבה וידידות, והרב ר' יהונתן חלק לו כבוד
שבועתים חדש שלומו בכל עת והוא
הוציר לו שלום, אך לפתע פתאום באותה
לשנה ויבא השמן להתיצב בין שני